

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัย
ในชั้นเรียนของครูผู้สอนโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารแนวคิด ทฤษฎี หลักการตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานความคิดนำไปสู่กรอบการวิจัยและเป็นข้อมูลในการทำวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้นำและการบริหารการศึกษา
  - 1.1 ความหมายของผู้นำและภาวะผู้นำ
  - 1.2 ทฤษฎีผู้นำ
  - 1.3 ผู้นำกับการบริหาร
  - 1.4 บทบาทและหน้าที่ของผู้นำทางการศึกษา
2. การวิจัยในชั้นเรียน
  - 2.1 ความหมายของการวิจัย
  - 2.2 ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน
  - 2.3 ความสำคัญและความจำเป็นของการวิจัยในชั้นเรียน
  - 2.4 ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน
  - 2.5 ประเภทของการวิจัยในชั้นเรียน
  - 2.6 กระบวนการและขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน
  - 2.7 การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้
  - 2.8 การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน
  - 2.9 ตัวอย่างการวิจัยในชั้นเรียน
  - 2.10 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการวิจัยในชั้นเรียน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ผู้นำและการบริหารการศึกษา

1.1 ความหมายของผู้นำและภาวะผู้นำ

ผู้นำและภาวะผู้นำนับเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่มีผลกระทบต่อการทำงานของ ผู้ได้บังคับบัญชาในองค์การที่จะทำให้บางคนชนะใจลูกน้องจนทำให้เกิดความทุ่มเททำงาน อย่างเต็มที่ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ลูกน้องเกลียดจนกระทั่งขับไล่ไล่ส่งมีผู้ให้ความหมายของ ผู้นำและภาวะผู้นำแตกต่างกันดังนี้

ความหมายของผู้นำ (Leadership) มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “ผู้นำ” ไว้ในลักษณะ ต่าง ๆ กันดังนี้

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2540 : 95) ให้ความหมายว่าผู้นำคือผู้มีอิทธิพลในทาง ที่ถูกต้องต่อการกระทำของผู้อื่นมากกว่าคนอื่น ๆ ในองค์กรหรือกลุ่มที่เขาปฏิบัติงานอยู่เป็น ผู้ซึ่งใช้อิทธิพลในการกำหนดเป้าหมายหรือการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยได้รับการ เลือกตั้งจากกลุ่มเพื่อให้เป็นผู้นำหรือหัวหน้า

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 197) ให้ความหมายว่าผู้นำ คือ บุคคลที่มี อิทธิพลต่อกลุ่มสามารถนำกลุ่มปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร

ถวิล มาตรฐาน (2542 : 7) กล่าวว่า ผู้นำหมายถึง บุคคลสำคัญในการ ดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ ทั้งองค์กรรูปนัย (Formal Organization) และองค์กรอรูปนัย (Informal Organization) เป็นผู้มีอิทธิพลที่จะนำและร่วมปฏิบัติงานกับผู้ได้บังคับบัญชาหรือ ผู้อื่นให้บรรลุจุดประสงค์ขององค์กรหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ผู้นำ (Leader) จะต้องนำ (Lead) ผู้ตาม (Follower) ปฏิบัติงานให้บรรลุจุดประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้

จากความหมายของผู้นำข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มและมีความ สามารถทำให้บุคคลในองค์การปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการของผู้นำด้วยความเต็มใจ และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

นอกจากนี้ ผู้บริหารที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำเพื่อประสานงานให้สำเร็จลุล่วง ตามเป้าหมาย ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการ ดังนี้

เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2540 : 184) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการของการมีอิทธิพลต่อกิจกรรมของบุคคลหรือของกลุ่มเพื่อ บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดขึ้นไว้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ

สุเมธ แสงนันทนวล (2540 : 48) ให้ความหมายไว้ว่าภาวะผู้นำ หมายถึงผู้สร้าง

อิทธิพลของใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความพยายามร่วมกันในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2540 : 410) ได้ให้ความหมายว่าภาวะผู้นำ หมายถึง การใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ และความสามารถในการชักชวนหรือชี้ชวนคนอื่นให้ปฏิบัติตามในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการติดต่อซึ่งกันและกันเพื่อมุ่งบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2542 : 1) ให้ความหมายไว้ว่าภาวะผู้นำ หมายถึง การสร้างโอกาสให้พนักงานหรือบุคคลอื่นได้ทำประโยชน์อย่างสำคัญเป็นรายบุคคลหรือเป็นทีมต่อภารกิจขององค์กร

จากความหมายภาวะผู้นำข้างต้นสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ คือ ผู้ที่สามารถใจ โน้มนำ กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความศรัทธาและพลังร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจและภาคภูมิใจ

1.2 ทฤษฎีผู้นำ

ผู้นำนับว่าเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการขององค์กรที่จะนำและร่วมมือกับผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้มีนักปราชญ์และนักวิชาการแต่ละคนต่างศึกษาผู้นำไปตามที่ตนเองถนัดหรือสนใจพอแบ่งการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีผู้นำ ดังนี้

สตอกดิลล์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. 2540 : 44-47 ; อ้างอิงมาจาก Stogdill. 1974 : 17-23) ได้ศึกษาคูณลักษณะของผู้นำเป็นทฤษฎีผู้นำไว้ 6 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีผู้ยิ่งใหญ่ (Great Man Theories) นักทฤษฎีในกลุ่มนี้พยายามอธิบายว่าการเป็นผู้นำเป็นผลมาจากพันธุกรรมนั่นคือ เป็นผู้นำโดยกำเนิด (Leaders are Born) เกิดมาพร้อมกับลักษณะบางอย่างที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นผู้ผู้นำ อนุชาของกษัตริย์ย่อมมีอำนาจและ อิทธิพลมากกว่าคนธรรมดาอื่น ๆ ผู้นำจะมีบุคลิกลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากคนอื่น นักทฤษฎีในกลุ่มนี้เชื่อว่าประวัติศาสตร์ของโลก คือ ประวัติของผู้ยิ่งใหญ่

2. ทฤษฎีสถานการณ์ (Environmental Theories) นักทฤษฎีในกลุ่มนี้ มีความเห็นว่า ผู้นำเป็นผลมาจากเวลา สถานที่ และสภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความเป็นผู้นำ สถานการณ์ที่ทำให้เกิดผู้นำ นักทฤษฎีในกลุ่มนี้เชื่อว่าผู้นำเกิดขึ้นได้ด้วยความสามารถและทักษะในการแก้ปัญหาสังคมสงครามและวิกฤตการณ์ต่าง ๆ เปิดโอกาสให้คนเป็นผู้นำ

3. ทฤษฎีบุคคลและสถานการณ์ (Personal - Situation) ทฤษฎีผู้ยิ่งใหญ่และทฤษฎีสิ่งแวดล้อมพยายามอธิบายแหล่งที่เกิดของภาวะผู้นำเพียงอย่างเดียว คือ ถ้ามิใช่คุณลักษณะเฉพาะหรือความเป็นอัจฉริยะแล้วเป็นสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์แต่ทฤษฎีนี้อธิบายว่า ภาวะผู้นำเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสถานการณ์

4. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์และความคาดหวัง (Interaction – Expectation Theories) นักทฤษฎีในกลุ่มนี้อธิบายว่าภาวะผู้นำก็คือการสร้างปฏิสัมพันธ์ ผู้นำจะมีคุณค่ามากยิ่งขึ้นหากปฏิสัมพันธ์นั้นเป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่ม แรงจูงใจในการทำงานของสมาชิกเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงความคาดหวังในเรื่องของรางวัลและการลงโทษ

5. ทฤษฎีมนุษยธรรม (Humanistic Theories) นักทฤษฎีในกลุ่มนี้อธิบายว่าโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ต้องการแรงจูงใจจึงพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพและความกลมเกลียวของหน่วยงาน ผู้นำจำเป็นจะต้องหาทางส่งเสริมควบคุมหรือจูงใจในลักษณะที่เหมาะสมเพื่อให้สมาชิกของกลุ่มปฏิบัติภารกิจเพื่อการบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ทฤษฎีนี้เน้นความเป็นมนุษย์และธรรมชาติของมนุษย์ของสมาชิกในองค์การ

6. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theories) ทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าปฏิสัมพันธ์ทางสังคมนั้นปรากฏในรูปของการแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ปฏิสัมพันธ์จะดำเนินต่อไปตราบนานเท่าที่สมาชิกยังได้ประโยชน์ร่วมกันจากการแลกเปลี่ยนทางสังคมนั้นสมาชิกของกลุ่มมอบเกียรติ สถานะและศักดิ์ศรีให้กับผู้นำ เพื่อแลกกับการที่ผู้นำช่วยให้อุปสรรคบรรลุเป้าหมายได้

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 95) ได้สรุปทฤษฎีในองค์กรไว้ 3 ทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎีลักษณะผู้นำ (Trait Approach) คือลักษณะต่าง ๆ ที่มีอยู่ในตัวผู้นำ เช่น สติปัญญา ความรับผิดชอบซึ่งกล่าวโดยสรุปว่า ผู้นำควรเป็นเช่นใด
2. ทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ (Behavioral Approach) คือพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกมาซึ่งกล่าวโดยสรุปว่าผู้นำควรมีพฤติกรรมเช่นใด
3. ทฤษฎีสถานการณ์ (Situational or Contingency Approach) คือ สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้นำซึ่งกล่าวโดยสรุป สถานการณ์อะไรที่จะนำคนอื่นได้

1.3 ผู้นำกับการบริหาร

ผู้นำกับผู้บริหารดูเหมือนจะเป็นตัวเดียวกันแต่มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

ฮอลพิน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2540 ; อ้างอิงมาจาก Halpin. 1957 : 161) ผู้นำเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร คือกิจกรรมของมนุษย์ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบอย่างน้อย 4 ประการ คือ

1. การกิจที่ต้องปฏิบัติ
2. องค์กรรูปนัย (Formal Organization)
3. กลุ่มที่จะต้องทำงาน
4. ผู้นำ

โบลส์ และคาเวนพอร์ท (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2540 ; อ้างอิงมาจาก Boles and Devenport. 1975 : 158-168) ได้ให้แนวคิดว่ากระบวนการเป็นผู้นำนั้นประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือการนำ (Leading) และการบริหาร (Administering) สำหรับการนำมีความรับผิดชอบอยู่ 2 ประการคือ การสนองความต้องการของบุคคลและการเปลี่ยนแปลงหรือนวัตกรรม (Innovation) การกิจด้านการบริหารมีความรับผิดชอบ 2 ประการ คือ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนและการรักษาหรือป้องกันให้หน่วยงานดำรงอยู่ต่อไปได้จำเป็นต้องประสานงาน ขจัดปัญหาข้อโต้แย้งและต้องประเมินผลงาน

เบนนิส (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2540 : 13 – 14 ; อ้างอิงมาจาก Bennis. 1987 : 7) ได้ชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างผู้นำกับผู้บริหารดังนี้

1. ผู้บริหารชอบบริหาร ผู้นำชอบการเปลี่ยนแปลง
2. ผู้บริหารชอบลอกแบบ (Copy) ผู้นำมีความคิดริเริ่ม
3. ผู้บริหารรักษาสภาพเดิม ผู้นำชอบพัฒนา
4. ผู้บริหารเน้นที่ระบบและโครงสร้าง ผู้นำเน้นที่บุคคล
5. ผู้บริหารชอบใช้การควบคุม ผู้นำคลุใจให้เกิดความเชื่อถือ
6. ผู้บริหารมักมองในระยะใกล้ ผู้นำมองกว้างและไกล
7. ผู้บริหารมักถามอย่างไร (How) และเมื่อไร (When) ผู้นำมักถามอะไร (What) และทำไม (Why)
8. ผู้บริหารชอบเอาอย่าง ผู้นำคิดสร้างสรรค์
9. ผู้บริหารยอมรับสภาพเดิม ผู้นำท้าทายสภาพเดิม
10. ผู้บริหารทำสิ่งต่าง ๆ ให้ถูกต้อง (Does Thing Right) ผู้นำทำในสิ่งที่ถูกต้อง (Does the Right Thing)

จากการศึกษาแนวคิดต่าง ๆ ทำให้เห็นว่าผู้นำกับผู้บริหารย่อมเป็นคน ๆ เดียวกันเพียงแต่แสดงบทบาทในแต่ละสถานการณ์ไม่เหมือนกัน ผู้บริหารที่ขาดความเป็นผู้นำจะปฏิบัติภารกิจให้ลุล่วงได้โดยยาก ผู้นำที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารก็อาจปฏิบัติภารกิจให้ลุล่วงได้ลำบาก ผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำสูงย่อมสามารถทำในสิ่งที่ตนรับผิดชอบสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี สามารถทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายช่วยให้หน่วยงานคงอยู่ต่อไปได้และช่วยให้สมาชิกได้สนองความต้องการในสิ่งที่ปรารถนา

1.4 บทบาทและหน้าที่ของผู้นำทางการศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารโรงเรียนมาก เพราะโรงเรียนเป็นระบบย่อยของระบบการศึกษาและระบบสังคมการจัดการการศึกษาในโรงเรียนจึงต้องให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้บริหารยังต้องเป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพด้วย ซึ่งมีผู้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้นำทางการศึกษาไว้ ดังนี้

เนชวิชต์ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2540 : 73-74 ; อ้างอิงมาจาก Knezevick. 1984) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้นำทางการศึกษาที่จะต้องเป็นผู้นำซึ่งกำหนดไว้ 17 บทบาท คือ

1. บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทาง (Direction Sitting) หมายถึง การเป็นผู้กำหนดนโยบายแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา
2. บทบาทเป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ (Leader Catalyst) หมายถึง การเป็นผู้นำในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา เป็นผู้มีอิทธิพลจูงใจผู้อื่นให้คล้อยตามได้
3. บทบาทเป็นนักวางแผน (Planner) เป็นผู้วางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวร่วมกับคณะกรรมการของสถานศึกษา
4. บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจ (Decision Maker) เป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับงานของสถานศึกษา
5. บทบาทเป็นนักจัดการองค์การ (Organizer) เป็นผู้กำหนดโครงสร้างการบริหารงานสถานศึกษา
6. บทบาทเป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลง (Change Manager) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการจูงใจในการเปลี่ยนแปลง
7. บทบาทเป็นผู้ประสานงาน (Coordinator) เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา

8. บทบาทเป็นผู้สื่อสาร (Communicator) เป็นผู้ที่บุคลากรในสถานศึกษาคิดต่อและประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

9. บทบาทเป็นผู้แก้ความขัดแย้ง (Conflict Manager) เป็นผู้คอยแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลและกลุ่มในสถานศึกษา

10. บทบาทเป็นผู้แก้ปัญหา (Problem Manager) เป็นผู้นำในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสถานศึกษา

11. บทบาทเป็นผู้จัดระบบงาน (System Manager) เป็นผู้นำในการจัดระบบงานและการพัฒนาสถานศึกษา

12. บทบาทเป็นผู้บริหารการเรียนการสอน (Instructional Manager) เป็นผู้นำด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน และการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา

13. บทบาทเป็นผู้บริหารงานบุคคล (Personnel Manager) เป็นผู้สรรหาคัดเลือกและรักษาพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา

14. บทบาทเป็นผู้บริหารทรัพยากร (Resource Manager) เป็นผู้นำทรัพยากรทั้งทรัพย์สินสิ่งของและบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด

15. บทบาทเป็นผู้ประเมินผล (Appraiser) เป็นผู้ประเมินผลการทำงานและโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา

16. บทบาทเป็นประธานในพิธี (Ceremonial Head) เป็นผู้นำทางด้านการจัดงานพิธีการต่าง ๆ ของหน่วยงานทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา

17. บทบาทเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (Public Relater) เป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกการประชาสัมพันธ์การติดต่อประสานงานรวมทั้งการให้บริการทางวิชาการแก่หน่วยงานนั้น ๆ

เซอร์ลีโอวานนิ และคาร์เวอร์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2540 : 33-34 ; อ้างอิงมาจาก Sergiovanni and Carver. 1980 : 268-280) ได้ชี้ให้เห็นว่า บทบาทหน้าที่ของผู้นำการศึกษามี 3 ประการ คือ

1. พฤติกรรมของผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องแสดงความเป็นผู้นำ โดยการมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเกียรติและศักดิ์ศรีของตำแหน่งจะต้องประสานกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบรรลุเป้าหมายพฤติกรรมของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อโครงสร้างกระบวนการและวิธีทำงานนอกจากนั้นยังมีอิทธิต่อขวัญกำลังใจของครู อาจารย์ พฤติกรรมของนักเรียนเนื้อหาสาระของหลักสูตรเป็นต้น

2. หัวหน้าสถานศึกษาจะต้องแสดงพฤติกรรมของผู้บริหารใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก คือ พฤติกรรมมุ่งงานนั่นคือมุ่งในการปฏิบัติการกิจของกลุ่มให้สำเร็จ ประเด็นที่สอง คือ พฤติกรรมมุ่งคนนั่นคือสนใจในบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ให้ความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคง ปลอดภัย การยอมรับนับถือศักดิ์ศรีและคุณค่าในการเป็นคน

3. พัฒนาคณะอื่น เป้าหมายที่เด่นชัดอย่างหนึ่งของสถานศึกษาก็คือ การพัฒนาคนคนที่ควรจะต้องพัฒนานั้นจะต้องมุ่งทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะต้องพัฒนาศักยภาพของผู้นำรุ่นใหม่ให้เกิดขึ้นหากบุคคลในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาทั้งความสามารถและจิตใจจนถึงระดับที่พึงปรารถนาแล้วก็ย่อมเชื่อได้ว่าสถานศึกษาย่อมสามารถบรรลุเป้าหมายได้

แคมป์เบลล์ และคณะ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2540 : 35 ; อ้างอิงมาจาก Campbell and others. 1983 : 6-7) ได้ชี้ให้เห็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่หลัก ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องมองเห็นการณ์ไกลและมีอิทธิพลในการพัฒนาเป้าหมายและนโยบายของสถานศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องกระตุ้นและชี้นำในการพัฒนาเป้าหมายต่าง ๆ เพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องกำหนดวิธีการและประสานงานในการนำโครงการต่าง ๆ ไปปฏิบัติ
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องจัดหาและจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนโครงการและโปรแกรมของสถานศึกษา
5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องเป็นตัวแทนของสถานศึกษาในกิจกรรมต่าง ๆ
6. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องประเมินผล ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานของสถานศึกษา

2. การวิจัยในชั้นเรียน

2.1 ความหมายของการวิจัย

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “วิจัย” ไว้หลายแนวคิด ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของการวิจัย คือ การทดลองค้นคว้าในทางวิทยาศาสตร์ การสะสม การรวบรวม การคัดเลือก การเลือกสรร การตรวจสอบ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542 : 878)

บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 1) การวิจัย คือ กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ที่เชื่อถือได้ โดยมีลักษณะดังนี้

1. เป็นกระบวนการที่มีระบบ แบบแผน
2. มีจุดหมายที่แน่นอนและชัดเจน
3. ดำเนินการศึกษาค้นคว้าอย่างรอบคอบไม่ลำเอียง
4. มีหลักเหตุผล
5. บันทึกและรายงานออกมาอย่างระมัดระวัง

ประวิต เอราวรรณ์ (2542 : 1) การวิจัย หมายถึง การวิเคราะห์และบันทึกการสังเกตภายใต้การควบคุมอย่างเป็นระบบและเป็นปรนัย ดังนี้

1. เป็นการค้นคว้าที่ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญและความมีระบบ
2. เป็นงานที่มีเหตุผลและมีเป้าหมาย
3. ต้องมีเครื่องมือหรือเทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ต้องมีการบันทึกและเขียนรายงาน

จริยา เสถบุตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 1) สรุปความหมายของการวิจัยไว้ว่า การวิจัย คือ การค้นคว้าหาความรู้ซึ่งมีระบบและแบบแผน เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ เกิดประโยชน์แก่มนุษย์โดยอาศัยวิธีการที่เป็นที่ยอมรับในแต่ละสาขาวิชา

สรุปได้ว่า การวิจัย คือ กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ที่เชื่อถือได้ มีการวิเคราะห์และบันทึกการสังเกตภายใต้การควบคุมอย่างเป็นระบบ โดยใช้ เครื่องมือหรือเทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีการบันทึกและเขียนรายงาน

2.2 ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

กรมวิชาการ (2543 : 7) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือ กระบวนการที่ครูศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ จุดเน้นของการวิจัยในชั้นเรียน คือ การแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการศึกษาและวิจัยควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง และเพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นต่อไป

ประวิต เอราวรรณ์ (2542 : 3) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นการศึกษาค้นคว้าของครูซึ่งจัดว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหา (Problem Solving) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือพฤติกรรมของนักเรียนและคิดวิเคราะห์ (Critical thinking) เพื่อ

พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน

กศยา แสงเดช (2544 : 4) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือกระบวนการทำงานอย่างมีระบบของครูที่ศึกษาค้นคว้า เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

นภคธ เจนอักษร (2544 : 15-16) กล่าวว่า การวิจัยของครู (Action Research) เป็นงานวิจัยที่แสดงคุณค่าของความเป็นครูเพราะเป็นการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครูและนักเรียนต่อสาธารณชน ดังนั้นครูจึงควรได้รับการสนับสนุนให้ทำวิจัยตามรูปแบบและเนื้อหาที่ต้องการ โดยไม่จำเป็นว่ารูปแบบของการวิจัยจะเหมือนกับรายงานการวิจัยทั่วไป การทำงานวิจัยของครูทำในห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่จึงเรียกว่างานวิจัยของครูในชื่อการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research)

บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 5) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับชั้นเรียนศึกษาในชั้นเรียนเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก้ปัญหาที่ครูและนักเรียนประสบอยู่หรือพัฒนาการเรียนการสอนหรือทั้งสามประการ

พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ (2544 : 9) ได้อธิบายถึงภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. Action Research หมายถึง การวิจัยในชั้นเรียนประเภทปฏิบัติการ
2. Classroom Action Research (CAR) หมายถึง การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

3. Classroom Research (CA) หมายถึง การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในชั้นเรียน

4. Research & Development หมายถึง การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนา

อารีย์ วชิรวราการ (2544 : 18) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นบทบาทของครูในการแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้นในบริบทของชั้นเรียน โดยทำพร้อมกับการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ตามปกติด้วยกระบวนการที่เป็นระบบและเชื่อถือได้เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

กล่าวโดยสรุป การวิจัยในชั้นเรียนจะให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบโดยมุ่งเน้นประโยชน์ผู้เรียนเป็นสำคัญและดำเนินการวิจัย

ควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานของครู

การวิจัยในชั้นเรียนมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเพื่อส่งผลต่อการพัฒนา ผู้เรียนด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และร่างกาย ดังนั้น ครูจึงสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุก ๆ ด้าน ดังนี้

1. พัฒนาด้านสติปัญญา คือ ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในสาระความรู้มีทักษะการคิดและกระบวนการคิดรวมทั้งพัฒนาสติปัญญาอย่างหลากหลาย เช่น ปัญญาทางดนตรี ปัญญาทางศิลปะ เป็นต้น

2. พัฒนาด้านอารมณ์ คือ ให้ผู้เรียนมีอารมณ์รื่นเริงแจ่มใสมองโลกในแง่ดีเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์สุขภาพจิตดี

3. พัฒนาทางด้านสังคม คือ ให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ง่าย ปรับตัวเข้ากับบุคคลได้ทุกระดับที่เกี่ยวข้องได้ง่ายมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น คือ การทำงานเป็นกลุ่มทำงานเป็นทีมได้อย่างดี

4. พัฒนาด้านร่างกาย คือ ให้ผู้เรียนมีการเจริญทางร่างกายเป็นไปตามพัฒนาการทางกาย มีสุขภาพกายแข็งแรงไม่เป็นโรคและปลอดจากยาเสพติด (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. 2544 : 33)

2.3 ความสำคัญและความจำเป็นของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนสามารถทำได้ด้วยครูผู้สอนเพียงคนเดียวทำร่วมกันกับครูที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน หรือการทำร่วมกันของครูทั้งโรงเรียน การทำงานโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นที่น่าเชื่อถือได้มากกว่าวิธีอื่น ๆ การวิจัยในชั้นเรียนดังกล่าวมาแล้วจึงมีความสำคัญดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 54)

1. ทำให้การสอนของครูเป็นการสอนโดยครูมืออาชีพ
2. เป็นการเสริมแรงจูงใจให้ครูมั่นใจว่ามีประสิทธิภาพการทำงานที่สูงขึ้น
3. ทำให้ได้ข้อค้นพบด้วยวิธีการที่น่าเชื่อถือได้มากขึ้น
4. ทำให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ

ชาติรี เกิดธรรม (2545 : 13) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการพัฒนาทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมด้วยตัวของครูผู้สอนเอง มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้เกิดผลดีที่สุดของตัวครูเอง การวิจัยในชั้นเรียนจึงมีความสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการวิจัย
2. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้นและยังเป็นการแสดงถึงความ

ก้าวหน้าทางวิชาชีพครู

3. เป็นการเผยแพร่ความรู้จากการปฏิบัติจริง
  4. เป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าด้านการวิจัยทางการศึกษา และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งให้สูงขึ้นได้
  5. เป็นการส่งเสริมหรือพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน
- ความสำคัญและความจำเป็นของการทำวิจัยในชั้นเรียน คือ ช่วยให้ผู้ครามีวิถีชีวิตของการทำงานอย่างเป็นระบบเห็นภาพของงานตลอดแนวมีการตัดสินใจที่มีคุณภาพเพราะจะมองเห็นทางเลือกต่าง ๆ ได้กว้างและลึกซึ้งขึ้นแล้วจะตัดสินใจเลือกทางนั้นอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ ครูนักวิจัยจะมีโอกาสมากขึ้นในการใคร่ครวญเกี่ยวกับเหตุผลของการปฏิบัติงานและครูสามารถบอกได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ปฏิบัติไปนั้นได้ผลหรือไม่ เพราะอะไร นอกจากนี้ครูที่ใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนนี้จะสามารถควบคุม กำกับ และพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองได้เป็นอย่างดีเพราะการทำงานและผลการทำงานนั้นล้วนมีความหมายและคุณค่าสำหรับครูในการพัฒนานักเรียนของครู อันจะนำมาซึ่งความรู้ในงานและมีความสุขในการปฏิบัติงานสอนอย่างเหมาะสมแล้วจะก่อให้เกิดผลดีต่อวงการศึกษาศึกษาและวิชาชีพครูอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. นักเรียนจะมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. วิชาการศึกษามีข้อความรู้ และ/หรือนวัตกรรมทางการจัดการเรียนการสอนที่เป็นจริงมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อครูและเพื่อนครูในการพัฒนาจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก
3. วิถีชีวิตของครู หรือวัฒนธรรมในการทำงานของครูจะพัฒนาไปสู่ความเป็น “ครูมืออาชีพ” (Professional Teacher) มากขึ้น ทั้งนี้เพราะครูนักวิจัยจะมีคุณสมบัติของการเป็นผู้แสวงหาความรู้หรือผู้เรียน (Learner) ศาสตร์แห่งการสอนอย่างต่อเนื่องและมีชีวิตชีวาจนในที่สุดจะเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจที่กว้างขวางและลึกซึ้งในศาสตร์และศิลป์แห่งการสอนเป็นครูที่มีวิทยายุทธ์แกร่งกล้าในการสอน สามารถที่จะสอนนักเรียนให้พัฒนาก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ในหลายบริบทหรือที่เรียกว่าเป็นครูผู้รอบรู้หรือปรมาจารย์ (Master Teacher) ซึ่งถ้ามีปริมาณครูนักวิจัย ดังกล่าวมากขึ้นจะช่วยให้การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมั่นคง

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการวิจัยในชั้นเรียนจะเป็นเครื่องมือประสานที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับการปรับปรุงและพัฒนาเป็นกระบวนการทำงาน

ปกติของครูผลงานวิจัยในชั้นเรียนจะทำให้ครูเกิดความเชื่อมั่นในการจัดกิจกรรมในห้องเรียน เนื่องจากได้ผ่านการดำเนินการอย่างมีขั้นตอน เป็นระบบ สามารถให้คำตอบกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของครู

2.4 ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2544 : 7) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีประโยชน์ ดังนี้

1. ช่วยให้มีพลังอำนาจในการแก้ปัญหาในชั้นเรียนมากขึ้นสามารถแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้ทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ
2. ช่วยให้มี ความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้นและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ช่วยให้ครูทำงานได้อย่างมีระบบ ประสพผลสำเร็จในการทำงานมีความรู้สึ เป็นเจ้าของและภาคภูมิใจในวิธีการที่นำมาใช้
4. ช่วยให้โรงเรียนสามารถกำหนดนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม โดยมีผลการวิจัยรองรับ
5. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการแก้ปัญหาและพัฒนาอย่างสมบูรณ์เต็มศักยภาพทั้งใน ด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

อารีย์ วชิรวารการ (2544 : 18) กล่าวถึงประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน 5 ประการ คือ

1. ครูสามารถแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้ทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ
2. ครูมีความเข้าใจในการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้มากขึ้นและจัดกระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

ครูสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและประสพผลสำเร็จในการทำงานอย่างครุมืออาชีพ

ครูสามารถเป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรได้อย่างเหมาะสมเป็น “ครูในฐานะ นักพัฒนาหลักสูตร” โดยมีผลการวิจัยรองรับเป็น “ครูในฐานะนักวิจัย”

ครูเป็นผู้จัดการให้ผู้เรียนได้รับการแก้ไข้ปัญหาและพัฒนาอย่างสมบูรณ์เต็ม ศักยภาพ ทั้งในด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

จากที่กล่าวมาพอที่จะสรุปประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียนได้ ดังนี้ คือ

1. การวิจัยในชั้นเรียนช่วยให้ครูแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้ทันเวลาและมี ประสิทธิภาพ

2. การวิจัยในชั้นเรียนช่วยให้ครูมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

3. ผลการวิจัยของครูใช้เป็นข้อเสนอในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน

4. การวิจัยในชั้นเรียนช่วยให้ครูพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพทั้งในด้านความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.5 ประเภทของการวิจัยในชั้นเรียน

พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ (2544 : 14) ได้แบ่งประเภทของการวิจัยในชั้นเรียนออกเป็น 2 ประเภทคือ การวิจัยเชิงบรรยายและการวิจัยเชิงทดลอง

2.5.1 การวิจัยเชิงบรรยาย

1) ลักษณะของการวิจัยเชิงบรรยาย

1.1) ศึกษารวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ค้นหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

1.2) ไม่มีการสร้างสถานการณ์ใด ๆ ไม่มีการกำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตามใด ๆ

2) ลักษณะของปัญหาหรือเรื่องที่เหมาะสมสำหรับการนำมาวิจัยเชิงบรรยาย

คือ

2.1) ลักษณะเป็นความสัมพันธ์ในปัจจุบัน

2.2) เป็นสิ่งที่ปฏิบัติอยู่เป็นปัจจุบัน

2.3) ความเชื่อ แนวคิด หรือทัศนคติ

2.4) กระบวนการที่กำลังดำเนินอยู่

2.5) เป็นการทำนายลักษณะของผลที่จะเกิดขึ้น

2.6) แนวโน้มหรือความเปลี่ยนแปลงที่กำลังพัฒนาอยู่

สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนแบบการสำรวจเป็นแบบที่ควรใช้อย่างมากก่อนที่จะทำการวิจัยเชิงทดลองเพราะการวิจัยแบบสำรวจจะทำให้ผู้วิจัยได้รู้จักเด็กนักเรียนอย่างแท้จริงรู้ปัญหาของการสอนที่แท้จริงรู้สาเหตุแห่งปัญหาที่แท้จริงทำให้รู้ว่ามึนักเรียนจำนวนเท่าใดที่เป็นปัญหามีปัญหาเรื่องใดเพื่อครูจะสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ตรงจุดและแก้ปัญหากับกลุ่มนักเรียนที่เป็นปัญหานั้นจริงๆ เมื่อครูวิจัยในชั้นเรียนรู้จักเด็กอย่างดีแล้ว ครูจึงต้องคิดต่อไปว่าจะ

แก้ไขอย่างไรแล้วจึงลงมือแก้ไขหรือทดลองแก้ไขซึ่งเป็นการวิจัยในชั้นเรียนเชิงทดลอง

2.5.2 การวิจัยเชิงทดลอง เป็นการศึกษาโดยตั้งใจเปลี่ยนแปลงส่วนใดส่วนหนึ่งของสถานการณ์ที่ทำอยู่สร้างสถานการณ์ขึ้นเองเพื่อศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลง การวิจัยในชั้นเรียนก็คือทดลองในนวัตกรรมการศึกษาที่สร้างขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในห้อง

2.6 กระบวนการและขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2540 : 9) ได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียนออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน
2. การวางแผนจิตตฤทัยที่เกี่ยวข้อง
3. การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา
4. การออกแบบทดลอง
5. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้วัด
6. การทดลอง การรวบรวม การวิเคราะห์ และสรุปผล
7. การเขียนรายงานการวิจัย

กองการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้แบ่งขั้นตอนในการทำวิจัยในชั้นเรียนออกเป็น 5 ขั้นตอน (กรมวิชาการ. 2543 : 7) คือ

1. สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา
2. กำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา
3. พัฒนาการหรือนวัตกรรม
4. นำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้
5. สรุปผล

สนอง อินสระ (2543 : 3) ได้แบ่งขั้นตอนวิจัยในชั้นเรียนออกเป็น 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและสรุปจุดประสงค์การวิจัย
2. การสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหา
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวัด
4. การออกแบบการทดลองใช้ในนวัตกรรม
5. การดำเนินการทดลอง
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

7. การสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

8. การเขียนรายงานการวิจัย

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2544 : 19) ได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียนออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดปัญหา
2. วางแผนแก้ปัญหา
3. ดำเนินการแก้ปัญหา
4. สรุปและสะท้อนผล

จากการศึกษาจะเห็นว่า การกำหนดขั้นตอนในการวิจัยในชั้นเรียนของนักวิชาการแต่ละท่านแตกต่างกัน ผู้วิจัยเห็นว่าขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียนที่สามารถนำไปปฏิบัติให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนได้คือ ขั้นตอนแบบ PAOR (Plan, Act, Observe Reflect) ของสุวิมล ว่องวานิช (2544 : 24) ซึ่งมีวงจรใกล้เคียงกับวงจรประเมินภายในแบบ PDCA (Plan, Do, Check, Action) วงจรการประเมินภายในเริ่มที่การวางแผนปฏิบัติการ (Plan) จากนั้นนำสู่การปฏิบัติ (Do) และตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงาน (Check) หากพบว่าข้อบกพร่องก็ต้องทำการแก้ไข (Action) การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจะเป็นกระบวนการทำงานที่แทรกอยู่ระหว่างรอยต่อของ ขั้นตอนการตรวจสอบกับขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไขของวงจรประเมินภายในการประเมินทุกครั้งไม่จำเป็นต้องมีการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนในกรณีที่ผู้ปฏิบัติมีข้อมูลหรือแนวทางว่าควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไรก็ทำการปรับปรุงพัฒนาทันทีโดยไม่ต้องทำการวิจัยแต่หากผู้ปฏิบัติไม่มีแนวทางแก้ไขและเห็นว่าจำเป็นต้องใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการแสวงหาแนวทางแก้ไขก็ต้องทำวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติ

การประเมินภายในและการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายคล้ายคลึงกัน คือ ต่างเป็นกระบวนการที่ต้องพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดและดีขึ้นกว่าเดิม จุดที่กระบวนการนี้แตกต่างกัน คือการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นกระบวนการสืบค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมในขณะที่การประเมินภายในเป็นกระบวนการที่ต้องการให้ได้คำตอบว่าแนวทางที่ปฏิบัติอยู่นั้น ได้ผลเพียงใดและต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ทั้งสองกระบวนการต่างใช้วิธีการที่เป็นระบบในการศึกษาหาคำตอบ

การวางแผนการวิจัยการวางแผนการวิจัยเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน คือ ปรากฏการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนหรือสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนซึ่งส่งผลให้การเรียนการสอนไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนด สิ่งที่สังเกตเห็นดังกล่าวจะนำไปสู่การกำหนดข้อสงสัยว่า “มีอะไรเกิดขึ้น” “สิ่งนั้นทำให้เกิดปัญหาอย่างไร” “ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น” “ทำไมจึงไม่เป็นไปตามที่ควรจะเป็น” “เราสามารถทำอะไรได้บ้าง” ข้อสงสัยเป็นคำที่กำหนดเป็นคำถามที่กว้าง ๆ จะนำไปสู่การแสวงหาคำตอบเพื่อให้เข้าใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

2. การตั้งคำถามวิจัย

คำถามวิจัยเป็นการกำหนดประเด็นข้อสงสัยที่ต้องการค้นหาคำตอบโดยมักเขียนอยู่ในรูปประโยคที่เป็นคำถามมีความเฉพาะเจาะจงสามารถสังเกต สำรวจ และศึกษาวิจัยได้ ทั้งนี้ สุวิมล ว่องวานิช (2544 : 31) ได้เสนอเกณฑ์กำหนดคำถามวิจัยไว้ ดังนี้

- 2.1 การตั้งคำถามที่ดีไม่ควรใช้คำถาม Yes/No แต่ควรใช้คำถาม “ทำไมอย่างไร อะไร”
  - 2.2 มีความน่าสนใจจะศึกษาหรือควรนำมาศึกษาเพื่อช่วยนักเรียนที่มีปัญหา
  - 2.3 คำถามวิจัยนั้นมีความสำคัญทั้งต่อครูและนักเรียน
  - 2.4 คำถามวิจัยนั้นสามารถจัดการให้อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้วิจัยได้
- สามารถตัดสินใจทำอะไรก็ได้ตามข้อที่ค้นพบ
- 2.5 คำถามวิจัยนั้นมีความเป็นไปได้ในการทำ เหมาะสมกับ เวลา ทรัพยากร
  - 2.6 หลีกเลี่ยงปัญหาวิจัยที่ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่สามารถทำอะไรได้แม้ทราบ

คำตอบ

3. การกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา

สิ่งที่เป็นปัญหาของครู คือ การคิดหาวิธีการแก้ปัญหา การกำหนดสิ่งทดลองเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนหลายครั้งที่ครูกำหนดปัญหาวิจัยแต่หาวิธีการแก้ไขไม่ได้ หัวข้อวิจัยไม่สามารถดำเนินงานจนถึงขั้นแก้ปัญหา ปัญหาในห้องเรียนหลายปัญหาจึงยังแก้ไขไม่ได้ เพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหา สุวิมล ว่องวานิช (2544 : 40) ได้เสนอแนวทางไว้ ดังนี้

- 3.1 ครูต้องอ่านมาก ติดตามความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับวิทยาการด้านการสอนให้มาก
- 3.2 ครูต้องมีการรวมกลุ่มกันและหาโอกาสอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้าน

การสอนใหม่ ๆ เนื่องจากกลุ่มครูเป็นผู้ปฏิบัติที่รู้ดีที่สุดเกี่ยวกับ “นักเรียน” และ “ห้องเรียน”

3.3 ต้องมีการสำรวจและจัดระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการเรียนรู้ เพื่อรวบรวมตัวอย่างเทคนิคการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ จะเป็นการขยายความคิดและเปิดโลกทัศน์ใหม่ให้กับครูทำให้ครูได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนเองโดยขยายความคิดจากผู้อื่นคิดไว้แล้ว

3.4 การจัดตั้งเครือข่ายการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research Network) เพื่อเป็นศูนย์รวมผลงานการวิจัยแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวทางการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

3.5 ทำสมุद्रวบรวมวิธีการแก้ปัญหาในชั้นเรียน เพื่อแสดงตัวอย่างวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการแก้ปัญหาเดียวกันเพื่อป้องกันการลอกเลียนแบบและไม่เป็นการจำกัดความคิดของครู

การกำหนดรูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยสามารถกำหนดได้หลายรูปแบบหลังจากที่ครูกำหนดปัญหาวิจัยแล้วต้องกำหนดกลุ่มทำงานว่าเกี่ยวข้องกับใครจะใช้แนวทางในการทำวิจัยแบบใดเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

การเตรียมแผนสู่การปฏิบัติ

การจัดทำแผนการ (Lesson Plan) เป็นงานในหน้าที่ของครูแผนการสอนประกอบด้วยจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล สาระที่สำคัญที่สุดในแผนการสอน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากคุณภาพของกิจกรรมจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการเรียนรู้ ส่วนที่ไปในกระบวนการเรียน การสอน คือ เมื่อจัดกิจกรรมแล้วครูไม่ได้ทำการประเมินผลว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้ล่วงหน้าหรือไม่ ไม่ได้บันทึกผลการประเมินว่า “มีปัญหาอะไรเกิดขึ้น” “ครูแก้ไขอย่างไร” “ผลการแก้ไขเป็นอย่างไร” แผนการสอนที่ครอบคลุมสาระเกี่ยวกับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนรวมอยู่ด้วยจะต้องประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ คือ การวางแผนการปฏิบัติการ การนำแผนไปปฏิบัติ การสังเกตและประเมินผล และสะท้อนผลและปรับปรุง (สุวิมล ว่องวานิช. 2544 : 49)

ในกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนครูจะต้องมีการแทรกสิ่งทดลอง (Intervention) หมายถึง การนำความคิดใหม่หรือวิธีการใหม่ ๆ มาทดลองใช้หรือแทรกระหว่างการเรียนการสอน (สุวิมล ว่องวานิช. 2544 : 43) แล้วประเมินว่าวิธีการที่ใช้ประสบผลสำเร็จมากน้อย

เพียงใดและถ้าต้องการให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากขึ้นครูก็สามารถนำวิธีการดังกล่าวไปทดลองซ้ำอีกได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 จุดมุ่งหมาย

Miller (สุวิมล ว่องวานิช. 2544 : 55) แนะนำว่าก่อนทำการเก็บข้อมูลให้ตั้งคำถามที่ขึ้นต้นด้วยตัวอักษร คือ 5W และ 1H ดังต่อไปนี้

4.1.1 Why ทำไมต้องรวบรวมข้อมูล ข้อมูลสัมพันธ์กับคำถามวิจัยอย่างไร ข้อมูลบอกระยะใดเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน

4.1.2 What เรากำลังเก็บข้อมูลอะไรเก็บข้อมูลจากแหล่งแหล่งหลายวิธีและหลายช่วงเวลา

4.1.3 Where เราจะเก็บข้อมูลจากไหน กลุ่มตัวอย่างคือใครจำเป็นต้องระบุนักเรียนที่ต้องการเก็บข้อมูลระยะยาวหรือไม่

4.1.4 When เราจะเก็บข้อมูลเมื่อไรและนานแค่ไหน

4.1.5 Who ใครเป็นคนเก็บข้อมูลเก็บเองหรือให้ครูช่วยเก็บ

4.1.6 How จะรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไรและจะมีการแลกเปลี่ยนผลการวิจัยอย่างไร

4.2 แหล่งข้อมูล

การวิจัยปฏิบัติการควรพยายามใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วทั้งที่โรงเรียนจัดเก็บหรือที่ครูจัดเก็บ เช่น คะแนนสอบจากแบบสอบมาตรฐาน สถิติโรงเรียน ภูมิหลังครอบครัว การเข้าชั้นเรียน เกรด Bassey (สุวิมล ว่องวานิช. 2544 : 56) ได้เสนอตัวอย่างข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยปฏิบัติการใน ชั้นเรียนดังต่อไปนี้

4.2.1 ข้อมูลจากนักเรียน การสังเกตพฤติกรรม การรายงานประสบการณ์ การทดสอบ การแสดงความคิดเห็นและสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เช่น การบ้าน งานเขียน งานความคิดสร้างสรรค์

4.2.2 ข้อมูลจากผู้ปกครอง การรายงานประสบการณ์ การแสดงความคิดเห็นเก็บจากแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์

4.2.3 ข้อมูลจากเพื่อนครู การสังเกต การรายงานประสบการณ์ การแสดงความคิดเห็นสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการสอน ข้อมูลที่จัดเก็บหรือการแสดงการวิจัยทางการสอน

4.2.4 ข้อมูลจากตนเองการสังเกตกิจกรรมต่าง ๆ อาจเก็บข้อมูลโดยการบันทึกวิธีทัศน์ บันทึกประจำวัน การแสดงความคิดเห็น

4.3 เทคนิคการเก็บข้อมูล

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมี 2 ประเภท คือ ข้อมูลเชิงปริมาณกับข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งมีแนวทางในการวิเคราะห์ที่แตกต่างกันกล่าวคือ

4.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนส่วนใหญ่นำเสนอข้อมูลดิบโดยมีการแจกแจงนับเป็นความถี่ร้อยละหรือค่าเฉลี่ยบางครั้งเสนอเป็นรูปกราฟ หรือแผนภูมิ เพื่อให้เข้าใจง่าย

4.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ Freeman และ Bell (สุวิมล ร่องวานิช. 2544 : 66) ได้เสนอวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพไว้ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากฐานราก (Grounded Data Analysis)

เริ่มด้วย (1) การอ่านหรือพิจารณาข้อความ/ข้อมูลที่เก็บได้และกำหนด/ขีดเส้นประเด็นสำคัญในข้อความนั้น ๆ ตั้งชื่อประเด็นแล้วกำหนดเป็นคำสำคัญ (2) จัดกลุ่มประเภทของประเด็นสำคัญที่ได้จากการอ่าน (3) การหารูปแบบความสัมพันธ์ของคำสำคัญ/ประเด็นต่าง ๆ (4) การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับประเด็นที่ไม่สามารถจัดกลุ่มได้ก็จัดแยกเป็นกลุ่มต่างหาก

2) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบจัดกลุ่มข้อมูลก่อน (Priority Data Analysis)

เริ่มต้นด้วยจัดกลุ่มประเภทของข้อมูลล่วงหน้าโดยทำตารางแสดงความสัมพันธ์ของคำสำคัญที่กำหนดอ่านข้อความ/ข้อมูลแล้วขีดเส้นประเด็นสำคัญที่ตรงกับคำสำคัญที่กำหนดไว้แล้ว กำหนดประเด็นลงในช่องต่าง ๆ ของตารางที่เตรียมไว้แล้ว เพื่อหารูปแบบของความสัมพันธ์ การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับประเด็นที่ไม่สามารถจัดเข้ากลุ่มได้ก็จัดแยกกลุ่มต่างหาก

3) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่คล้ายกับวิธีที่ 2 มีการกำหนดกลุ่ม/ประเภทของข้อมูลก่อน อ่านและวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่โดยจัดเข้ากลุ่ม/ประเภทข้อมูล แต่วิธีการนับความถี่ของข้อมูลที่เกิดขึ้นในแต่ละกลุ่ม

5. การแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ต้องมีความหมาย ผู้วิจัยต้องสร้างความหมายจากข้อมูลอย่างสมเหตุสมผล เพื่อให้ทราบว่าคำตอบของคำถามวิจัยคืออะไร และเกิดประโยชน์มากหากให้เพื่อนร่วมงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ช่วยกันอภิปราย

6. การนำเสนอรายงานผลการวิจัย รูปแบบการนำเสนอผลการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสามารถทำได้ 2 แบบคือแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ (สุวิมล ว่องวานิช. 2544 : 68) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

6.1 รูปแบบการรายงานผลการวิจัยแบบเป็นทางการ

โครงสร้างของเนื้อหาสาระที่นำเสนอสำหรับการวิจัยเชิงวิชาการมีการนำเสนอที่มีรูปแบบตายตัวโดยมีหัวข้อสำคัญดังต่อไปนี้

1. บทนำ ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาคำถามวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย นิยามศัพท์ ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย เนื้อหาเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ
6. บรรณานุกรม
7. ภาคผนวก

6.2 รูปแบบการรายงานผลการวิจัยแบบไม่เป็นทางการ

โครงสร้างของเนื้อหาสาระของการรายงานการวิจัยที่นำเสนอเหมือนรายงานการวิจัยเชิงวิชาการ แต่มักนำเสนออย่างสั้น ๆ และไม่ยึดรูปแบบการนำเสนอตายตัวขอเพียงให้มีสาระครบถ้วนทำให้เข้าใจสิ่งที่ศึกษาและสิ่งที่ค้นพบอย่างไรก็ดีรายงานการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่สมควรแสดงหลักฐานเกี่ยวกับกระบวนการที่มีการสะท้อนผลกลับให้ทราบ เพื่อเป็นข้อมูลยืนยันข้อสรุปที่ได้จากการวิจัยเนื่องจากจุดอ่อนของการวิจัยนี้อยู่ที่ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการวิจัยการวิจัยแบบไม่เป็นทางการอาศัยประสบการณ์ของผู้วิจัยเพื่อนร่วมงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาช่วยในกระบวนการวิจัยซึ่งสามารถให้คำตอบที่นำไปสู่การปฏิบัติจริง ดังนั้นมุมมองหรือการวิพากษ์วิจารณ์จากผู้มีส่วนร่วมจะทำให้ผลการวิจัยมีความแข็งแกร่งขึ้น

จากการศึกษากระบวนการในการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในห้องเรียน โดยครูเป็นผู้ดำเนินการวิจัย การกำหนดหัวข้อวิจัยได้มาจากห้องเรียน การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยก็ดำเนินการเก็บในห้องเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรในโรงเรียน ผลที่ได้จากการวิจัยนำไปใช้

ปรับปรุงพัฒนานักเรียนใน ห้องเรียนนั้น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็ม ศักยภาพวิธีการแก้ปัญหาได้มาจากประสบการณ์ของครูผู้ทำวิจัยหรือจากเพื่อนครู หรือจาก การศึกษานวัตกรรมทางการศึกษา

2.7 การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้

การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้เป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่ง เพราะครูสามารถใช้ข้อมูล หรือนวัตกรรมใหม่ที่ค้นพบในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามที่ ต้องการ ซึ่งการนำไปใช้ดังกล่าว จะทำให้การวิจัยในชั้นเรียนมีความสมบูรณ์และมีคุณค่ามาก ยิ่งขึ้น (กรมวิชาการ, 2543 : 10)

ความสำคัญของการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้

1. ทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรยิ่งขึ้น เพราะครูสามารถใช้นวัตกรรม วิธีการ เทคนิคการสอนหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่คุณภาพผ่าน กระบวนการตรวจสอบที่เชื่อถือได้ในการแก้ปัญหการเรียนการสอน
2. ทำให้ครูพัฒนางานของตนเองให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น เพราะครูสามารถนำข้อมูล ที่เป็นข้อค้นพบจากการวิจัยมาใช้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนในชั้นเรียน
3. ทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและส่งเสริมจนบรรลุศักยภาพสูงสุด เนื่องจากครู สามารถส่งเสริมและพัฒนาได้ตรงตามสภาพความเป็นจริงของผู้เรียนแต่ละคน
4. ทำให้ผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลที่ใช้ปรับปรุงพัฒนางาน บริหารและจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. ครูใช้เป็นผลงานทางวิชาการเพื่อเสนอขอตำแหน่งให้สูงขึ้น
6. ทำให้มีข้อมูลในการปรับปรุงหรือตัดแปลงงานในส่วนที่เกี่ยวข้องให้เป็นไป ตามเป้าหมายอย่างมีระบบ
7. ทำให้มีแนวทางในการดำเนินงานหรือกำหนดนโยบายของหน่วยงานหรือ องค์กร

จุดมุ่งหมายในการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้มี จุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อแก้ปัญหการเรียนการสอน
2. เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานเฉพาะด้าน

4. เพื่อใช้ประเมินผลและพัฒนาการปฏิบัติงานของครูหรือหน่วยงาน
 แนวทางการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้มี
 แนวทางดังนี้

1. นำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

1.1 ผู้บริหาร นำไปใช้ในการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน
 ซึ่งได้แก่

1.1.1 ใช้ในการวางแผน/กำหนดนโยบายการเรียนการสอนและพัฒนา
 หลักสูตร

1.1.2 ใช้ปรับปรุง/ดัดแปลงงานให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างเป็นระบบ
 เช่น การดำเนินโครงการ ต่าง ๆ ด้านวิชาการ การผลิตเอกสารวิชาการ

1.2 ครูผู้สอน นำไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอนในห้องเรียน
 ได้แก่

1.2.1 ใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอนโดยตรง เช่น การสอนซ่อมเสริม
 ผู้เรียนที่เรียนช้าไม่ทันเพื่อน

1.2.2 ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอน เช่นการใช้นิทาน
 พื้นบ้านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ

1.2.3 ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร เช่นครูสอนแบบหน่วย การเรียนโดย
 การบูรณาการเรียนรู้อิงกลุ่มวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรกำหนด

2. นำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการเรียนการสอน เมื่อครูได้ข้อค้นพบ
 ความรู้ใหม่ ๆ จากการวิจัยแล้ว ควรมีการเผยแพร่ให้แก่บุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 เผยแพร่เพื่อให้บุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ใน
 การอ้างอิงกันแล้ว

2.2 เผยแพร่แก่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดแนวทางในการศึกษา
 ค้นหาคำรู้ใหม่ที่ลึกซึ้งและมีประโยชน์ต่อไป

3. นำไปใช้ในการพัฒนาวิชาชีพ

การวิจัยในชั้นเรียนนอกจากจะเป็นการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนแล้วยัง
 เป็นการพัฒนาวิชาชีพครูอีกด้วย กล่าวคือ เมื่อครูทำวิจัยในชั้นเรียนทำให้เป็นการเสริมสร้าง
 ความรู้ทางวิชาการของตนเองทำให้ครูมีนวัตกรรม สื่อและวิธีสอนที่มีคุณภาพซึ่งทำให้เกิด
 มาตรฐานในการเรียนการสอนตามระบบประกันคุณภาพอันสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน

วิชาชีพครูอีกประการหนึ่งครูยังสามารถนำผลงานที่เกิดจากการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้เป็นผลงานทางวิชาการตามหลักเกณฑ์การขอเลื่อนระดับหรือปรับตำแหน่งให้สูงขึ้นของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูได้อีกด้วย โดยผลงานนั้นควรมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

- 3.1 ผลงานสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่
- 3.2 ผลงานมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
- 3.3 ผลงานมีประโยชน์ต่อผู้เรียน ครู และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3.4 ผลงานมีรูปแบบการเขียนรายงานที่ถูกต้องเป็นที่ยอมรับ

4. การส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้

4.1 ครู

4.1.1 จัดทำสรุปผลการวิจัยด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ๆ เผยแพร่แก่บุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.1.2 ครูควรนำวิธีการ/นวัตกรรมที่ค้นพบจากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

4.1.3 รู้จักแลกเปลี่ยนงานวิจัยของตนกับผู้อื่น เช่น การนำเสนอผลการวิจัยในที่ประชุม การเข้าร่วมสัมมนาและการเผยแพร่เอกสาร

4.2 ผู้บริหาร

4.2.1 กระตุ้นให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนโดยการวิจัยเป็นพื้นฐาน

4.2.2 ส่งเสริมให้ครูค้นหาความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เช่น การศึกษาเอกสารทางวิชาการ

4.2.3 จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการทางวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

4.2.4 เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เรื่องการวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

2.8 การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน

การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้การสนับสนุนและช่วยเหลือครูให้ได้มีการศึกษาค้นคว้าด้านการวิจัยเพื่อหาความรู้ใหม่ ๆ และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาคือเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องทราบทิศทางการส่งเสริมการวิจัยเป็นอย่างดีเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานการวิจัยในชั้นเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อครูผู้ทำวิจัยอย่างแท้จริง

ความหมายของการส่งเสริม

มีผู้ให้ความหมายของการส่งเสริมไว้หลายท่าน ซึ่งมีความหมายคล้ายและใกล้เคียงกัน ดังนี้

บุญมี ปะพะวะ (2541 : 22) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมหมายถึง การเพิ่มพูน ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ทักษะและประสบการณ์ เพื่อให้ทุกคน ในหน่วยงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ดีขึ้น

ราชบัณฑิตสถาน (2546 : 1112) ให้ความหมายของการส่งเสริมว่า หมายถึง การเกื้อหนุน ช่วยเหลือสนับสนุนให้ดีขึ้น

จากความหมายของการส่งเสริมข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการส่งเสริม หมายถึง การช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ การเกื้อหนุน ก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ความเจริญก้าวหน้า ความเข้าใจ ความร่วมมือ การฝึกปฏิบัติ รวมทั้งกระตุ้นและปรับปรุงงานและพัฒนาตนเอง ให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนที่อยู่ได้บังคับบัญชาของตนเพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้น

แนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน

กองวิจัยทางการศึกษา (บุญมี ปะพะวะ. 2541 : 27-28) ได้สรุปความคิดของ นักวิจัย นักวิชาการศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร โรงเรียน และครูอาจารย์ผู้สอนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัย จากการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษาเรื่อง “เส้นทางใหม่ในการวิจัยพัฒนา” เมื่อวันที่ 11-13 กันยายน 2533 ณ โรงแรมลพบุรีอินทร์ จังหวัดลพบุรี ได้เสนอแนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมการวิจัยใน ชั้นเรียนดังนี้

1. แนวนโยบายและยุทธศาสตร์ของการวิจัยในชั้นเรียน
  - 1.1 ควรตั้งศูนย์พัฒนางานวิจัยในส่วนภูมิภาครวมทั้งส่งเสริมให้มีแหล่ง ข้อมูลพื้นฐานด้านการวิจัยอำนวยความสะดวกและชี้แนะข้อมูล แหล่งค้นคว้าอ้างอิง
  - 1.2 ควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของนักวิจัย สนับสนุนครูผู้สอนให้มีความรู้ทางวิจัยเพิ่มขึ้นและเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของผู้วิจัย
  - 1.3 ผู้บริหารระดับสูงจะต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยของแต่ละหน่วยงานให้เพียงพอ
  - 1.4 จะต้องส่งเสริมให้มีครูมาประสานงานการวิจัยที่มีคุณภาพตรงกับ

ความต้องการของผู้ใช้ และให้ความร่วมมือกันดำเนินการวิจัย การกำกับดูแล ติดตามผลการทำ การวิจัยอย่างต่อเนื่อง

1.5 ควรสนับสนุนให้มีครูมาประสานงานการวิจัย การรวบรวม และ เผยแพร่งานวิจัยในทุกระดับรวมทั้งส่งเสริมให้มีการนำผลงานวิจัยไปใช้เพื่อกำหนดนโยบาย วางแผนและแก้ปัญหาการศึกษาอย่างกว้างขวาง

2. คุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการศึกษา

2.1 จะต้องช่วยกันส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนทั้งในด้าน วิธีสอนและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่จะนำไปแก้ปัญหาการเรียนการสอนในห้องเรียน

2.2 ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญและ สนับสนุนเกี่ยวกับงบประมาณเพื่อการวิจัยอย่างเพียงพอรวดเร็วและตรงเวลา รวมทั้งจัดหา แหล่งทุนเพื่อการวิจัยทั้งในภาครัฐและเอกชน

2.3 ควรให้มีศูนย์สารสนเทศทางการวิจัยโดยใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ รวมทั้งการประสานความร่วมมือที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ผลงานวิจัยและอื่น ๆ ใน หน่วยงานต่าง ๆ ทางการศึกษาอย่างทั่วถึงในทุก ๆ หน่วยงาน

2.4 จะต้องให้การสนับสนุนเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรทางด้านการศึกษาใน หน่วยงานการศึกษาอย่างจริงจัง ซึ่งต้องกระทำในรูปของการอบรมสัมมนาติดตามให้ คำปรึกษา การทำวิจัยอย่างต่อเนื่องจนทำวิจัยได้สำเร็จและควรให้สถาบันที่มีหน้าที่ผลิตครูมี หลักสูตรการทำวิจัยและภาคนิพนธ์ในทุกหลักสูตรปริญญาตรี

2.5 จะต้องช่วยกันสร้างความตระหนักให้ครูอาจารย์ในโรงเรียนเห็นความ สำคัญของการทำวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนในหน้าที่ของตนรู้จักแบ่งเวลาเพื่อพัฒนาจัด ตั้งคณะทำงานเกี่ยวกับการวิจัย

2.9 ตัวอย่างงานวิจัยในชั้นเรียน

ซึ่งงานวิจัยในชั้นเรียนที่มีผู้ศึกษาวิจัยมีดังนี้

เพลินพิศ คาศักดิ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง บทบาทในการส่งเสริม งานวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ วารณีนวาส จังหวัดสกลนคร

อาทิตย์ เนตรภักดี (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนาครูด้าน การวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนพินคอนวิทยา อำเภอกุมภวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุตรธานี เขต 2

ปิยวัฒน์ เพชรศรี (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนาบุคลากรครู ด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านสตึก อําเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

นิวัฒน์ คำกอง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านโนนเพ็ด อําเภอบ้านเหลื่อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

กนก จำปามูล (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนาบุคลากร เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านหนองขามนาคี อําเภอแก้งสนามนาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6

ทักษิณา เจริญศักดิ์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนาบุคลากร ด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

ศุภชาติ ชาวพงษ์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง พัฒนาการด้านการวิจัย ในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านเวงชัยโคกหนองโจด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

จะเห็นได้ว่า การทำวิจัยในชั้นเรียน นับได้ว่าเป็นงานที่ทำทนาย ชวนให้คิด อยากลองทำ อยากติดตาม เกิดความกระตือรือร้น ใครรู้ใครเห็น และบางครั้งต้องใช้เวลาานเพราะเป็น งานละเอียดถี่ถ้วน พยุงศักดิ์ จันทรสุรินทร์ (2541 : 3) ให้ความเห็นว่เทคนิคและวิธีการจัด กิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการวิจัยเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งสำหรับการ ช่วยเหลือและการให้การแนะนำทักษะความสามารถด้านการวิจัยให้กับครู โดยเฉพาะการเพิ่ม สมรรถภาพพื้นฐานทางการวิจัยสำหรับครูนั้น จะเป็นการเอื้ออํานวยให้ความร่วมมือในการ วิจัยและพัฒนาหลักสูตรหรือนำความรู้ทางการวิจัยไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา เทคนิค การสอนตลอดจนสื่อการเรียนการสอนอันเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ดี ยิ่งขึ้น

2.10 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน

บัญชา อึ้งสกุล (2539 : 61- 73) ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริม การวิจัยในโรงเรียน การบริหารเพื่อส่งเสริมให้ครูผู้ปฏิบัติงานวิจัยใน โรงเรียนให้มีกำลังใจ และสามารถทำงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจที่มีอยู่ในหน่วยงาน นั้น ซึ่งมีปัจจัยสำคัญ 5 องค์ประกอบ กล่าวคือ

1. ในการส่งเสริมที่ทำให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในโรงเรียน มีความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ มีความต้องการที่จะเป็นผู้นำ ต้องการทำงานอย่างมีอิสระ มีความเพียรพยายามที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันสูงเด่นที่ตั้งไว้ ซึ่ง แมคเคลิแลนด (McClelland) ได้กล่าวถึงลักษณะของความสำเร็วจะประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ ๆ คือ มีความรับผิดชอบสูง แสวงหาโอกาส เพื่อจะได้มีโอกาสในการรับผิดชอบแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ มีเป้าหมายระดับกลางเพราะหากไม่ประสบผลสำเร็จแล้วจะรู้สึกไม่สบายใจ ดังนั้นจึงไม่ตั้งเป้าหมายไว้สูงเกินไป เพื่อลดความเสี่ยงและให้ความเชื่อมั่นในความสำเร็สูงต้องได้รับข้อมูลกลับที่ทันเหตุการณ์เกี่ยวกับงานของตนว่าสำเร็จหรือล้มเหลว เพื่อการตัดสินใจของคนในงานครั้งต่อไป และต้องการทำงานร่วมกับผู้ที่มีความสามารถความรู้สึกเช่นนี้จะเป็แรงจูงใจให้เกิดความมานะที่จะประสบผล สำเร็สูงต่อไป และมูมอ (Moomaw) ได้อธิบายถึงหลักการที่นำไปสู่ความสำเร็ที่สำคัญคือ ผู้บริหารต้องพัฒนากรุ่มผู้นำ เพื่อช่วยบุกเบิกความรู้ การปฏิบัติงาน การพัฒนากรุ่มผู้นำอย่างนี้ จำเป็นต้องจัดหาแหล่งทรัพยากรเปิดโอกาสในการฝึกและการจัดหาทุนเพื่อพัฒนาผู้นำ หรือจัดหาบริการช่วยเหลือสนับสนุนต้องกระตุ้นให้ความคิดใหม่ ๆ มีการสนับสนุนสิ่งประดิษฐ์ใหม่มีการศึกษาทดลองและให้มีการนำไปเผยแพร่และต้องมีการประเมินผลกิจกรรม ต่าง ๆ ที่จัดดำเนินการไปแล้วเพื่อจะได้ปรับปรุงเป้าหมายและนำไปคิดพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ

2. การให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน การให้ความยอมรับนับถือเป็นการบริหารเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีกำลังใจในการทำงาน มีความรับผิดชอบ และสามารถทำงานวิจัยในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพการให้ความยอมรับนับถือเป็นปัจจัย จูงใจที่กระตุ้นมนุษย์จากสถานะที่เป็นกลางให้ไปอยู่สถานะที่อยากทำงาน ซึ่งจะทําให้คนเกิดความรู้สึกว่า

2.1 งานที่ทํานั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจไม่น่าเบื่อหน่ายเป็นสิ่งที่ท้าทายและต้องใช้ความพยายามอย่างเต็มที่

2.2 มีอิสระที่จะทำงานตามที่ได้รับมอบหมายและสามารถใช้ความคิดริเริ่มของตนเองได้อย่างเต็มที่

2.3 มีส่วนร่วมในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มหรือหน่วยงาน

2.4 ได้รับการยอมรับนับถืออย่างจริงจังในผลสำเร็จของงานที่ทําโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้บังคับบัญชา

2.5 การทำงานนั้น ทําให้ผู้ทําก่อเกิดการพัฒนาตนเองได้มีความรู้ทักษะความ

สามารถประสบการณ์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

3. การให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยในโรงเรียนถือว่าเป็นเครื่องมือในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การนำการวิจัยเข้าไปช่วยให้การเรียนการสอน และนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียนได้นั้น ครูผู้ใช้หลักสูตรต้องสามารถวิจัยได้และนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ทันเวลา และถูกต้องกับสภาพปัญหาความเป็นจริงและมีผลต่อการพัฒนาวิชาชีพครู ควบคู่กันไปซึ่งจำเป็นต้องส่งเสริมและปรับปรุงด้านวิชาชีพครู และครูทุกคนต้องศึกษา และทดลองวิจัยกันอย่างจริงจัง เพื่อความก้าวหน้าในการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติโดยจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครูเกิดความรู้และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ โดยการสนับสนุนครูให้ทำการทดลองวิจัยทำการสอนที่ใช้เนื้อหาวัสดุอุปกรณ์ วิธีสอนและวิธีจัดชั้นเรียนใหม่ ๆ ให้ครูได้พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นและประสบการณ์กับครูคนอื่นซึ่งกำลังทดลองหรือทำงานเกี่ยวกับเรื่องเดียวกัน ฝึกให้ครูได้เป็นผู้บรรยายปาฐกถาในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในระดับโรงเรียนและท้องถิ่น สนับสนุนให้ครูเขียนบทความหรือหนังสือเผยแพร่ความรู้และประสบการณ์ หรือจัดให้ทำงานในด้านที่มีความสามารถหรือมีความสนใจเป็นพิเศษ

4. การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำการวิจัยในโรงเรียน ความรับผิดชอบมีความสำคัญต่อการบริหารงานวิจัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ความรับผิดชอบเป็น พันธะผูกพันที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มใจและเป็นความรับผิดชอบแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ

4.1 หน้าที่การงานที่มีลักษณะคล้ายกัน ก็ควรรวมกันให้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้หนึ่งผู้ใด

4.2 คุณสมบัติและความสามารถของบุคคลที่มอบหมายความรับผิดชอบว่าเป็นอย่างไรควรจะมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบประเภทใด เพียงใดหรือไม่

4.3 บางกรณีงานไม่เหมือนกัน แต่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน หรืองานที่มีลักษณะหน้าที่การงานมากกว่าหนึ่งอย่าง

5. การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน การวิจัยในโรงเรียนเป็นความก้าวหน้าในตำแหน่งของข้าราชการครูด้านหนึ่ง ซึ่งถือขั้นตอนที่สำคัญของการบริหารบุคคล โดยยึดหลักปฏิบัติกันมาแต่ดั้งเดิมว่าเป็นการให้บำเหน็จความชอบที่ได้รับด้วยเนื่องจากบำเหน็จที่บุคคลมีความพึงใจเท่านั้น จึงสามารถนำมาใช้เป็นสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงานองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจะดูได้จากเงินเดือนความมั่นคงสภาพการปฏิบัติงานความเชื่อมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้

ลักษณะรูปแบบของการปกครอง บังคับบัญชา โอกาสที่จะมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ความเข้ากันได้กับเพื่อนร่วมงาน และผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ ฐานะทางสังคมการมี โอกาสประกอบกิจกรรมที่มีคุณค่า

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2545 : 81-82) กล่าวว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาควรทราบถึงบทบาทของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่มีในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ มาตราที่ 30 ว่าให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ในแต่ละระดับการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรทราบถึงบทบาทของตนเอง เกี่ยวกับการวิจัย ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในงานวิจัย

บทบาทนี้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติได้โดยจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และมุกคั่นคว้า รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ จัดงานเพื่อรู้ปัญหาข้อบกพร่อง จุดเด่น/จุดด้อยจน ได้จุดที่ควรปรับปรุงและพัฒนาครูให้ทำวิจัย

2. ให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัย

บทบาทนี้ผู้บริหารควรยกย่องชมเชยให้เกียรติแลกเปลี่ยนความคิดเห็นยอมรับ ความคิดเห็น การให้ทุกคนมีส่วนร่วมในโครงการวิจัยของสถานศึกษาและเผยแพร่ผลงานวิจัย ของครูผู้ทำวิจัย

3. พัฒนาความรู้แก่ครูผู้ทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง

บทบาทนี้ผู้บริหารควรช่วย และส่งเสริมให้ครูศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เปิด โอกาสให้ไปศึกษาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น สถาบันราชภัฏ มหาวิทยาลัยในเขตพื้นที่ เป็นต้น ควรจัดให้มีการประชุมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการทำวิจัยของครู อย่างต่อเนื่อง

4. ส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของครูผู้ทำวิจัย

บทบาทนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรดูแลเอาใจใส่ให้คำแนะนำจัดบรรยากาศให้ สถานศึกษาให้มีความอิสระ กล้าคิด กล้าทำ คั่นคว้า แก้ปัญหา/พัฒนาในสิ่งที่เป็นความ ก้าวหน้าในอาชีพครู และให้โอกาสครูผู้มีผลงานด้านการวิจัยได้มีโอกาสก้าวหน้าในการ ปฏิบัติงานและนำผลงานมาเป็นส่วนหนึ่งในการเลื่อนขั้น/เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น

ผู้วิจัยเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนนั้นมีความ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียน

การสอน เพื่อนำข้อค้นพบผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนและสามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอนอย่างมีระบบ ดังนั้นการส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารจะต้องพัฒนาครูให้เป็นผู้นำทางวิชาการ กระตุ้นให้มีความรู้ใหม่ ๆ สนับสนุน และให้ขวัญและกำลังใจ ยอมรับนับถือและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง ควรให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน เพราะการวิจัยในชั้นเรียน ถือเป็นเครื่องมือที่ใช้พัฒนากระบวนการเรียนการสอน และยังเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนอีกด้วยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของสำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2545 : 81-82)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยภายในประเทศ

บุญมี ปะพะวะ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการวิจัยในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ยกเว้นด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งงานอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ “ปานกลาง” แต่โรงเรียนขนาดใหญ่อยู่ในระดับ “มาก” และผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัย โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดและประสบการณ์ในการบริหารต่างกันมีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยใน โรงเรียน แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิไลวรรณ สมบูรณ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและความต้องการวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีปัญหาและต้องการการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนเรียงตามลำดับ คือด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ด้านการดำเนินการวิจัย ด้านสมรรถภาพในการวิจัย และด้านงบประมาณ

วิระพล ฉลาดเข้ม (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิจัยในชั้นเรียนของครู ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู” เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ครู ประถมศึกษาร้อยละ 15.21 เคยทำวิจัยในชั้นเรียน การให้การสนับสนุนการทำวิจัยอยู่ในระดับ ปานกลาง ทักษะและความรู้ในการทำวิจัยอยู่ในระดับน้อย ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองว่ามี คุณลักษณะของนักวิจัยอยู่ในระดับมาก ปัญหาของการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษามี อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การขาดความรู้เกี่ยวกับหลักการวิจัย ขาดแหล่งค้นคว้าเกี่ยวกับการวิจัย ขาดงบประมาณวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนการวิจัย และขาดผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษางานวิจัย เป็นต้นความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษามีอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัยและ แหล่งศึกษาค้นคว้างานวิจัย

อานันท์ ยิ่งนอก (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียน ประถมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียน ประถมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากคือ การให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน การสนับสนุนและ เผยแพร่งานวิจัยในชั้นเรียนและการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัย ในชั้นเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ การวางแผนในการปรับปรุงการดำเนินการ วิจัยในชั้นเรียนและการจัดสรรงบประมาณในการวิจัยในชั้นเรียน ด้านความคิดเห็นระหว่าง ผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มานพ วรรณารักษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัจจุบันและความต้องการ ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า กิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติ และสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับกิจกรรมที่ดำเนินการ มาก ได้แก่ การแนะนำวิธีวิจัยในชั้นเรียน แนะนำการวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนแก้ปัญหา ในชั้นเรียน กระตุ้นให้ครูผู้สอนใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการเรียน และกระตุ้นให้ครูหาความรู้ เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

2. ผู้บริหารต้องการให้ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน โดยจัดหาวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ จัดหาเอกสารวิชาการมาให้ครูศึกษา การศึกษาคูงาม และการประชุมเชิงปฏิบัติการในระดับอำเภอ

3. ด้านครูผู้สอน เห็นว่า กิจกรรมการพัฒนาส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนส่วนใหญ่ได้มีการปฏิบัติและสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับกิจกรรมที่ดำเนินการมากคือการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน

4. ครูผู้สอนต้องการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้วิทยากรให้ความรู้ ประชุมปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนในระดับอำเภอ ศึกษาดูงาน และศึกษาเอกสารตำรา

เพลินพิศ คาศักดิ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนิเวศจังหวัดสกลนคร” ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา

1.1 ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการนำผลงานวิจัยไปใช้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.2 ผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านการกำหนดแผนในการทำวิจัยในชั้นเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก”

1.3 ครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการกำหนดแผนในการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการกำหนดนโยบายในการทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

2. ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้าน ทรัพยากรและแหล่งทุนในการทำวิจัยในชั้นเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นระหว่างครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านการกำหนดนโยบายในการทำ

วิจัยใน ชั้นเรียนการกำหนดแผนในการทำวิจัยในชั้นเรียน ทรัพยากรและแหล่งทุนในการทำวิจัยในชั้นเรียน และที่ปรึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โรงเรียนขนาดเล็กกับ โรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านทรัพยากรและแหล่งทุนในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนขนาดกลางกับ โรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการกำหนดนโยบายในการทำวิจัยในชั้นเรียนการกำหนดแผนในการทำวิจัยในชั้นเรียน ทรัพยากรและแหล่งทุนในการทำวิจัยในชั้นเรียนและที่ปรึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียน

พุทธชัย ใจชื่น (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันการวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านได้ดังนี้ ด้านนโยบายและมาตรการส่งเสริมงานวิจัย ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์

2. ความต้องการการวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานวิจัย ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ด้านความรู้ความเข้าใจและด้านนโยบายและมาตรการส่งเสริมการวิจัย

3. เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการวิจัยในชั้นเรียนระหว่างกลุ่มครู พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 เมื่อเปรียบเทียบความต้องการวิจัยในชั้นเรียนระหว่างกลุ่มครู พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ถนัดวิทย์ ทองคำ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด พบว่า

1. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการ ส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของครูผู้ทำวิจัย ด้านการพัฒนาความรู้แก่ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยและด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในงานวิจัย

2. ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนต่อบทบาทในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 รายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในงานวิจัยและด้านการพัฒนาความรู้แก่ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

3. ผู้บริหาร โรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทในการส่งเสริมวิจัยในชั้นเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สมาลาชัน (Smulyan. 1988 : 47) ได้ทำการวิจัยเรื่อง The Collaboration Process in Action Research โดยทำการศึกษากระบวนการร่วมมือกันของทีมวิจัย ซึ่งประกอบด้วยครู 5 คน และนักวิจัยจากมหาวิทยาลัย 2 คน โดยมีการพบปะกันทุก ๆ อาทิตย์ในช่วง 2 ปี ในปีแรกมีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเพื่อกำหนดปัญหา ซึ่งต้องมีความร่วมมือกันในการตั้งวัตถุประสงค์ ในปีที่ 2 พวกเขาตระหนักว่าวัตถุประสงค์ของการวิจัยไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงโรงเรียนแต่เป็นการพัฒนาบุคลากรและพัฒนาโรงเรียน ผลที่ได้จากความร่วมมือในการทำวิจัยในครั้งนี้ตามความรู้สึกของครู ก็พบว่า ในช่วง 2 ปี ทำให้เขามีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและวิชาชีพ มีความเข้าใจในระเบียบวิธีวิจัย มีทักษะในการวิจัยมากขึ้น และพร้อมที่จะทำการวิจัยในโอกาสต่อไป

เคนเนท (Kenneth. 1992 : 60) ศึกษาเรื่องการพัฒนาครูนักวิจัยใน โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของรัฐเพนซิลวาเนียตอนเหนือ พบว่า มีบทสรุปเกี่ยวกับการวิจัยของครูทั้งหมด 6 ข้อใหญ่ ๆ แต่ข้อสรุปที่ 3 คือการสนับสนุนและให้ความร่วมมือจากฝ่ายบริหารที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความพยายามทำวิจัยของครู ข้อสรุปที่ 4 คือ การพิจารณาความคิดเห็นโดยผู้เข้าร่วมว่าด้วยการวิจัยในฐานะเครื่องมือพัฒนาวิชาชีพที่ได้ผล ข้อสรุปที่ 5 อธิบายอุปสรรคเด่น ๆ 2 อย่างต่องานวิจัยของครูคือ เวลาและทัศนคติ โดยข้อสรุปที่ 6 คือ การส่งเสริมงานวิจัยของครูในโรงเรียนของรัฐ เพนซิลวาเนีย เพื่อพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ อย่างไรก็ตามก็จะต้องทำด้วยความสมัครใจทำเป็นระบบและร่วมมือร่วมใจกัน

วอร์นเนอร์และอดัม (Warner and Adams. 1998) ได้ศึกษาเรื่องตัวอย่างของการวิจัยในชั้นเรียนพบว่าการศึกษาวิจัยในชั้นเรียนได้นำมาเป็นแนวทางในการประเมินเป็นวิธีที่นักการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสามารถใช้ข้อมูล เอกสารรายงาน การเก็บข้อมูลและผลสะท้อนกลับในการปฏิบัติ งานวิจัย 3 เรื่อง ได้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ครูต้องใช้การวิจัยในชั้นเรียน

เป็นแนวทางในการพัฒนาทางด้านภาษาของเด็ก ในอีกมุมหนึ่งคือ การวิจัยในชั้นเรียนนั้น เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของผู้ปกครองต่อสมรรถภาพครู

ทีโบ-เมสซิनाและแวน อัลเลอร์ (Tebo-Messina and Van Aller. 1998 : 87-99) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนกับสาขาการบัญชี ซึ่งทำการสอนในวิชาโครงการวิจัย การเรียนโดยที่ครูสอนค่อย ๆ แทรกโครงการและการบรรยาย โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาไม่สร้างความล้มเหลว แต่ให้ผลดีในด้านต่าง ๆ จากการศึกษาทำให้เชื่อได้ว่าการบริหารโดยใช้ กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนก่อให้เกิดการเรียนการสอนในสาขาบัญชีมีประสิทธิภาพ

ครอสและเค (Cross and K. 1998 : 402-407) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความ เชี่ยวชาญของครูโดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า การวิจัยในชั้นเรียนนั้นเป็นตัวที่บ่ง บอกถึงการศึกษาว่า ทำไม และอย่างไร ในการเรียนรู้ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีศักยภาพและ เป็นการส่งเสริมสังคมการเรียนอย่างแท้จริง

แดนเนียลส์ (Daniels. 1999 : 2424-A) ได้ทำการศึกษาผลการเรียนรู้ทำวิจัยเชิงปฏิบัติ การที่มีต่อการรับรู้ประสิทธิผล ความเชื่อมั่นในตนเองและประสบการณ์ของนักศึกษาครู 6 คน โดยแบ่งนักศึกษา ครูออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มทดลองอยู่ 3 คน ได้รับการสอนและ ความช่วยเหลือในการสร้างโครงการวิจัยในห้องเรียน ส่วนกลุ่มควบคุมมี 3 คน ได้รับการสอน ให้รู้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลยุทธ์เก็บข้อมูลและวิธีการประเมิน โครงการวิจัย การเก็บ ข้อมูลใช้แบบสอบถามก่อนและหลังการทดลอง การสัมภาษณ์ การเป็นกรณีศึกษา ผลการศึกษา พบว่านักศึกษาครูทั้ง 2 กลุ่ม มีการรับรู้ทางบวกเชิงปฏิบัติการมีความเชื่อมั่นในการเป็นผู้จัดการ และผู้ปรุงแต่งพฤติกรรมนักเรียนในห้องเรียน ตลอดจนออกแบบและผู้ใช้เทคนิคการบริหาร จัด การพฤติกรรมนักเรียนได้อย่างสำเร็จผลดี นักศึกษาครูมีทักษะในการคิดเชิงวิชาการเพิ่มขึ้น

เฮอรัมันเดซ (Hernandez. 2001 : 208 -A) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบ มีอาชีพ : การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยมีผู้เข้าร่วม ศึกษาเป็นครู 9 คน จากพื้นที่ทรุกันดาร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ บันทึกผลลงในแบบบันทึกและ วิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่สามารถค้นพบการสอนในชั้นเรียน คือ ความ จด ระวังในวิธีการสอน ความรู้ลึกที่มีต่อความมีประสิทธิภาพของครู การวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า การกระทำของนักเรียนจะเพิ่มคะแนนผลการสอบที่เกิดจากการปรับปรุงการเรียน การสอนการช่วยเหลือกัน การวิจัยเชิงปฏิบัติการใช้ในวิธีการพัฒนาสู่อาชีพที่สามารถสร้างความ เข้มแข็งในการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน

มิงกุซซี่ (Mingucci. 2001 : 451-A) ได้ศึกษาการประเมินโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มีต่อการพัฒนาวิชาชีพครูภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองระดับหลังจากมัธยมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ครูที่ร่วมวิจัยได้ประโยชน์หลายด้านจากการปฏิบัติ ได้แก่ การมีความมั่นใจในตนเอง และวิชาชีพอื่น ๆ อันเป็นผลมาจากการทำผลกาวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังมีหลักฐานยืนยันว่าวิจัยเชิงปฏิบัติการสามารถช่วยสร้างชุมชนการเรียนรู้ด้านการศึกษาได้ ผู้ร่วมอภิปรายมีการอภิปรายร่วมกัน

สตีเวนส์ (Stevens. 2001 : 240) ได้ทำการวิจัยเรื่องครูกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนฝึกซ้อมดนตรีของคณะสวดมนต์ทางศาสนา เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบสอบถาม เทปบันทึกเสียง การสำรวจความคิดเห็นโดยเครื่องมือวัดผล 2 อัน จะวัดจำนวนและคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีประสบการณ์มากกว่าสามารถสะท้อนผลได้มากกว่าและมีความเป็นผู้นำในการใช้ภาษาดนตรีได้มากกว่านักเรียนที่ขาดประสบการณ์

แม็คคอย (McCoy. 2003 : 2500-A) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนปรับปรุงท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 2 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดร่วมเกิดขึ้นคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้ง 2 โรงเรียนที่ทำการวางแผนปรับปรุงท้องถิ่นไปใช้จะต้องเน้นไว้ก่อนสร้างกระบวนการซึ่งเป็นพื้นฐานของการปฏิรูปโรงเรียนได้แก่วัฒนธรรมการทำงานของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของครูและผู้ปกครองนักเรียน การใช้ข้อมูลทางวิชาการ

จากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น พบว่า ผลงานวิจัยในชั้นเรียนสามารถนำไปเป็นผลงานวิชาการเพื่อขอตำแหน่งให้ได้รับเงินเดือนสูงขึ้น ในการดำเนิน การวิจัยในชั้นเรียนจะสำเร็จ ได้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนทำ การวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อการวิจัย โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดและประสบการณ์ในการบริหารต่างกันมีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนแตกต่างกัน ส่วนในด้านครูผู้สอน ผู้บริหารต้องการให้การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนโดยจัดหาวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้จัดหาเอกสารวิชาการมาให้ครูศึกษา การศึกษาคูงาน และการประชุมปฏิบัติการในระดับอำเภอ ซึ่งในด้านครูผู้สอนต้องการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน โดยการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ประชุมปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนในระดับอำเภอ ศึกษาคูงาน และศึกษาจากเอกสารตำรา ผู้วิจัยพบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีบทบาทต่อ

การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนไม่แตกต่างกัน รวมทั้งพบว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับ วีระพล จลาตแย้ม (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ครูประถมศึกษาร้อยละ 15.21 เคยทำวิจัยในชั้นเรียน การให้การสนับสนุนการทำวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง ทักษะและความรู้ในการทำวิจัยอยู่ในระดับน้อย ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองว่ามีคุณลักษณะของนักวิจัยอยู่ในระดับมากอนั้นจากผลการศึกษาของ บุญมี ปะพะวัง (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางและผู้บริหาร โรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกันและมีประสบการณ์การบริหารต่างกันมีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้จากผลการวิจัยของ อานันท์ ยิงนอก (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากคือ การให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน การสนับสนุนและเผยแพร่งานวิจัยในชั้นเรียนและการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครู ผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ การวางแผนในการปรับปรุงการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนและการจัดสรรงบประมาณในการวิจัยในชั้นเรียน ด้านความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่ามีปัญหาเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนากระบวนการเรียนการสอน พัฒนาครูผู้สอนและเป็นแนวทางให้ผู้บริหารนำไปพัฒนาระบบการวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามต่อไป